

Jolanta Gągorowska-Chudobska

Naczynie gliniane

Rocznik Muzeum Narodowego w Kielcach 25, 303-304

2010

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

DR JOLANTA GAĞOROWSKA-CHUDOBSKA

NACZYNIĘ GLINIANE

Il. 1. Naczynie gliniane

Naczynie gliniane

Janowice Poduszowskie

Kultura trzcinańska – do XIII w. p.n.e.

Szarobrazowe, kształt esowaty, wys. 50 cm, śr. wylewu 96 cm, gr. ścianek 2,5 cm
MNKi/A/798

Naczynie gliniane z Janowic Poduszowskich, pow. Busko Zdrój zostało znalezione przez księdza Stanisława Skurczyńskiego. Powierzchnia zewnętrzna gładzona, cztery pionowe symetrycznie rozmieszczone ucha na największej wydętości brzuśca. Na ukośnie ściętym brzegu wylewu, w regularnych odstępach, znajduje się 11 grup otworków o średnicy 0,5 cm. W każdej grupie jest od cztery – sześć otworków. Mogły one służyć do mocowania skórzanego lub płóciennego nakrycia garnka.

Jest to znalezisko odosobnione w skali kraju, odkryte luźno w wykopie podczas kopania fundamentów pod szkołę. Ze względu na brak analogii trudno określić do czego służyło. Z dużym prawdopodobieństwem można powiedzieć, że był to garniec zasobowy do przechowywania zboża. Nie można też wykluczyć jego kultowego przeznaczenia.

Naczynie jest wytworem ludności kultury trzcinieckiej¹. Wykształciła się ona w epoce brązu na przełomie XVII i XVI wieku p.n.e. i rozwijała na ziemiach środkowej i wschodniej Polski do około XIII wieku p.n.e. Dominującą formą gospodarki ludności kultury trzcinieckiej było rolnictwo i chów zwierząt. Zamieszkiwano przede wszystkim rozległe i długo użytkowane osady zlokalizowane na terenach lessowych, z budowlami wgłębionymi w ziemię i naziemnymi.

Przewodnią formą ceramiki były naczynia o esowatym profilu i skośnie ściętym brzegu. Zmarłych chowano najczęściej niespalonych w kurhanach i grobach płaskich. Wyroby z brązu związane z tą kulturą ograniczają się do skarbów i pojedynczych znalezisk oraz niewielkiej liczby przedmiotów odkrytych na cmentarzyskach. Skarby składają się wyłącznie z różnego rodzaju ozdób, bardzo często pochodzenia południowego jak np. naramienniki i bransolety. Nadal też wykorzystywano kamień i krzemień do wyrobu narzędzi i broni.

CZEKAN MIEDZIANY

Il. 2. Czekan miedziany

Czekan miedziany

Okolice Wiślicy

Kultura malicka i kultura lubelsko-wołyńska – od 1. poł. V-IV w. p.n.e.

Dł. 18 cm, szer. 6 cm, obuch 3,7x1,7 cm, szer. ostrza 4 cm, śr. otworu 3,5 cm

MNKi/A/5195

Czekan trójkątny, z dużym otworem w najszerszym miejscu. Powyżej otworu zwęża się w stronę płaskiego prostokątnego obucha. Ostrze asymetryczne, poprzeczne w stosunku do obucha. Powierzchnia nierówna. Czekan powstał w wyniku odlania w formie, stanowi unikat w skali kraju, w Polsce znaleziono ich tylko kilka. Jest wytworem ludności należącej do cyklu lendzielsko-polgarskiego, reprezentowanego przez kulturę malicką i kulturę lubelsko-wołyńską ceramiki malowanej. Jest to cykl rozwijający się od 1. poł. V tysiąclecia p.n.e. do początków IV tysiąclecia p.n.e. nad górną Wisłą. Łączyły go silne więzy z terenami zakarpacki-

¹ Nazwa pochodzi od miejscowości Trzciniec w województwie lubelskim, skąd pochodzą pierwsze odkrycia